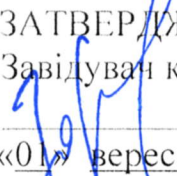

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

Олексій ЗОРЯ
«01» вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (вибіркова фахова навчальна дисципліна)

Управління фінансовою санацією підприємств

освітньо-професійна програма	Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
галузь знань	07 Управління та адміністрування
освітній ступінь	магістр
факультет	обліку та фінансів

Полтава
2024 / 2025 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни Управління фінансовою санацією підприємств для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Мова викладання державна

Розробник: Чумак Валентина, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к.е.н., доцент

01 вересня 2023 року

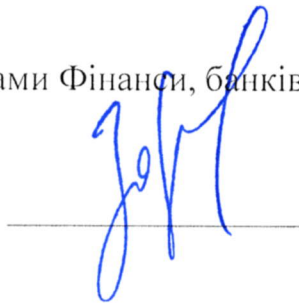

Валентина ЧУМАК

Схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування протокол від 01 вересня 2023 р. № 1

Погоджено гарантом освітньої програми Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

01 вересня 2023 року

Олексій ЗОРЯ

Схвалено головою ради з якості вищої освіти спеціальності Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Ольга ДОРОШЕНКО

протокол від 01 вересня 2023 р. № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів	4,0
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова
Рік навчання (шифр курсу)	2 (072ФБССФР мд 2023)
Семестр	3
Лекції (годин)	16
Практичні (годин)	24
Самостійна робота (годин)	80
Форма семестрового контролю	Залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальні дисципліни, які передують вивченню дисципліни Управління фінансовою санацією підприємств: Фінансовий менеджмент, Управління фінансово-економічною безпекою.

3. Результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань управління фінансовою санацією, складання і погодження плану фінансової санації, реструктуризації суб'єктів господарювання, фінансового забезпечення ліквідації підприємств.

Компетентності:

загальні:

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

спеціальні:

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Програмні результати навчання:

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

Методи навчання: словесні методи (лекція); наочні методи (ілюстрування); практичні методи (практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою – підготовка реферату); методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності; інтерактивні методи (дискусії, диспути, дебати); комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій); методи усного контролю (опитування); методи письмового контролю (контрольна робота, самостійна робота).

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства.

Фінансова криза на підприємстві та її симптоми. Внутрішні й зовнішні причини кризи. Види та фази фінансової кризи. Криза стратегії. Криза прибутковості. Криза ліквідності. Сутність управління фінансовою санацією підприємства. Мета й зміст управління фінансовою санацією. Різні точки зору щодо сутності, цілей та завдань управління фінансовою санацією. Типи санаційних заходів. Випадки, в яких може прийматися рішення про проведення санації підприємства. Зміст антикризового фінансового управління підприємством. Організація менеджменту санації на підприємстві. Порядок проведення санації підприємства. Класична модель фінансової санації. Вибір стратегії санації. Програма санації.

Тема 2. Санаційний контролінг. Сутність контролінгу та його необхідність. Функції контролінгу: координація, планування, інформаційне забезпечення, консалтинг, контроль. Інструменти та методи контролінгу. Система раннього попередження та реагування. Управління ризиками як функціональне завдання системи раннього попередження та реагування. Мінімізація та нейтралізація фінансових, операційних та інвестиційних ризиків. Способи хеджування ризиків. Диверсифікація ризиків. Дискримінантний аналіз і прогнозування банкрутства. Методи прогнозування банкрутства. Модель Альтамана. Модель Спрінгейта.

Тема 3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства. Стратегія санації та розробка санаційної концепції. Процедура планування й узгодження заходів фінансової санації. Мета плану фінансового оздоровлення підприємства. Зміст плану санації. Склад та обсяги проекту санації. Методологічні основи й порядок складання проекту санації. План маркетингу й оцінка ринків збуту. План виробництва та капіталовкладень. Організаційний план. Фінансовий план. Аналіз шляхів досягнення беззбитковості підприємства. Оцінка результатів та ефективності фінансової санації підприємства.

Тема 4. Санаційний аудит. Сутність санаційної спроможності підприємства. Визначення санаційної спроможності підприємства як головна мета санаційного аудиту. Характерні риси санаційного аудиту. Замовники санаційного аудиту. Методика й етапи проведення санаційного аудиту. Програма аудиту. Збір та систематизація інформації про підприємство. Порядок проведення санаційного аудиту. Методика поглибленої оцінки фінансового стану неплатоспроможного підприємства. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. Розрахунок та аналіз фактичних показників і тенденцій розвитку. Оцінка глибини фінансової кризи. Аналіз виробничо-господарської діяльності. Аудит фінансової сфери підприємства. Ситуація підприємства на ринках факторів виробництва та збуту готової продукції. Аналіз причин і симптомів фінансової кризи. Виявлення сильних і слабких місць на підприємстві. Експертна оцінка запланованих санаційних заходів. Прийняття рішення про доцільність санації чи ліквідації підприємства. Складання висновку аудиторської перевірки.

Тема 5. Внутрішні та зовнішні джерела фінансової санації підприємства. Форми, правила та умови фінансування санації підприємства. Джерела фінансування санаційних заходів. Потреба в капіталі. Визначення

потреби в капіталі, необхідному для фінансування санації підприємства. Потреба в капіталі для реалізації санаційних заходів виробничо-технічного характеру. Потреба в інвестиційному капіталі. Зміст фінансової рівноваги на підприємстві. Умови забезпечення фінансової рівноваги. Внутрішні джерела фінансової стабілізації. Збільшення вхідних грошових потоків, що мають внутрішній характер. Збільшення виручки від реалізації. Мобілізація прихованих резервів. Рефінансування дебіторської заборгованості. Згортання (заморожування) інвестицій. Зменшення вихідних грошових потоків, що залежать від діяльності підприємства. Зниження собівартості продукції. Зовнішні джерела санації. Участь кредиторів у фінансуванні санації підприємства-боржника. Пролонгація та реструктуризація існуючої заборгованості. Довгострокові та короткострокові кредити банків. Надання додаткових кредитних ресурсів. Мотиви участі кредиторів у санації підприємства.

Тема 6. Санаційна реструктуризація підприємства. Реструктуризація підприємства, її зміст і порядок проведення. Реструктуризація як один із дієвих інструментів санації підприємств. Види реструктуризації. Заходи, що застосовуються під час реструктуризації суб'єктів господарювання. Фінансова й виробнича реструктуризація, реструктуризація активів, корпоративна реструктуризація. Механізм реорганізації юридичної особи. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємства (злиття, приєднання, поглинання). Реорганізація, спрямована на роздрібнення підприємства (поділ, виокремлення). Реорганізація без змін розмірів підприємства (перетворення). Загальні передумови реорганізації суб'єктів господарювання. Етапи реорганізації підприємства. Передавальний і роздільний баланси.

Тема 7. Оцінювання вартості майна підприємства. Необхідність, мета й види експертної оцінки вартості майна підприємства. Оцінка майна як елемент механізму фінансового забезпечення ліквідаційних процедур. Принципи оцінки: заміщення, корисності, оптимального розміру, зміни вартості, ефективного використання, розумної обережності оцінок, альтернативності оцінок. Методи оцінки: метод балансової вартості, метод ринкової вартості, метод капіталізованої вартості. Інвентаризація майна як складова частина оцінки його вартості. Експертна оцінка цілісних майнових комплексів підприємств. Оцінка акцій (часток, паїв) у статутних фондах господарських товариств. Оцінка нематеріальних активів. Експертна оцінка вартості машин і устаткування. Експертна оцінка нерухомості. Звіт про експертну оцінку вартості майна.

Тема 8. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства. Врегулювання господарських спорів. Задоволення претензій кредиторів як головна мета провадження справи про банкрутство підприємства-боржника. Функції законодавства про банкрутство. Підстави для порушення справи про банкрутство. Неплатоспроможність підприємства. Загроза неплатоспроможності. Перевищення заборгованості підприємства над його активами. Учасники провадження у справі про банкрутство. Розпорядник майна, його функції та обов'язки. Комітет кредиторів. Функції та повноваження керуючого санацією. Функції та повноваження ліквідаційної комісії. Фінансове забезпечення ліквідаційних процедур. Продаж майна банкрута. Розподіл виручки

від продажу ліквідаційної маси. Черговість задоволення вимог кредиторів. Ліквідація підприємства. Порядок складання ліквідаційного балансу. Затвердження ліквідаційного балансу. Санація за рішенням господарського суду. План санації в ході провадження справи про банкрутство. Мирова угода та порядок її укладання. Фіктивне банкрутство. Приховане банкрутство. Умисне банкрутство.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма 072ФБСС мд 2023			
	усього	у тому числі		
л		п	с. р.	
Тема 1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства	14	2	2	10
Тема 2. Санаційний контролінг	14	2	2	10
Тема 3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства	16	2	4	10
Тема 4. Санаційний аудит	16	2	4	10
Тема 5. Внутрішні та зовнішні джерела фінансової санації підприємства	16	2	4	10
Тема 6. Санаційна реструктуризація підприємства	14	2	2	10
Тема 7. Оцінювання вартості майна підприємства	14	2	2	10
Тема 8. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	16	2	4	10
Усього годин	120	16	24	80

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Назви тем	Форми контролю програмних результатів навчання
ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку	Тема 1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства Тема 2. Санаційний контролінг Тема 3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства Тема 4. Санаційний аудит Тема 5. Внутрішні та зовнішні джерела фінансової санації підприємства	Опитування Виконання вправ на практичних заняттях Підготовка тез Виконання практичних завдань Аудиторна контрольна робота
ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів	Тема 6. Санаційна реструктуризація підприємства Тема 7. Оцінювання вартості майна підприємства Тема 8. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	Опитування Виконання вправ на практичних заняттях Підготовка тез Виконання практичних завдань Аудиторна контрольна робота

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом – залік.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		аудиторна контрольна робота ³	
			підготовка тез ¹	виконання практичних завдань ²		
Тема 1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства	2	4	10	3	18	9
Тема 2. Санаційний контролінг	2	4		3		9
Тема 3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства	2	4		3		9
Тема 4. Санаційний аудит	2	4		3		9
Тема 5. Внутрішні та зовнішні джерела фінансової санації підприємства	2	4		3		9
Тема 6. Санаційна реструктуризація підприємства	2	4		3		9
Тема 7. Оцінювання вартості майна підприємства	2	4		3		9
Тема 8. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	2	4		3		9
Підготовка тез			10			10
Аудиторна контрольна робота					18	18
Разом	16	32	10	24	18	100

¹ протягом семестру здобувачі вищої освіти готують тези (максимум 10 балів), при цьому бали в журналі виставляються окремою позицією;

² протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують практичні завдання (задачі) по кожній темі навчальної дисципліни (максимум 3 бали за тему);

³ протягом семестру передбачено написання аудиторної контрольної роботи (максимум 18 балів), при цьому бали в журналі виставляються окремою позицією.

**Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні
поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти**

Форма контролю	Бали	Вимоги до знань та умінь
Опитування	0-2	<p>2 бали - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про здатність застосовувати поглиблені знання в сфері управління фінансовою санацією для прийняття управлінських фінансових рішень; обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією підприємства та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;</p> <p>1 бал – у випадку наявності окремих неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про наявність базових знань у сфері управління фінансовою санацією для прийняття фінансових рішень; обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією підприємства та оцінювати їх ефективність;</p> <p>0 балів - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері управління фінансовою санацією підприємств</p>
Виконання вправ на практичних заняттях	0-4	<p>4 бали - здобувач вищої освіти отримує за виконання вправ на практичних заняттях у випадку правильного розв'язання задачі та належного її оформлення, що свідчить про здатність застосовувати управлінські навички у сфері управління фінансовою санацією підприємств; обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією підприємств та оцінювати їх ефективність;</p> <p>3 бали – у випадку наявності незначних арифметичних помилок чи недоліків у оформленні за вірної методики розв'язання задачі, що свідчить про здатність застосовувати базові навички у сфері управління фінансовою санацією;</p> <p>2 бали – у випадку незначних помилок в методиці розв'язання задачі чи значної кількості арифметичних помилок, що свідчить про володіння базовими технологіями у сфері управління фінансовою санацією;</p> <p>1 бал – у випадку наявності помилок у розв'язуванні задачі, що свідчить про недостатність знань управління фінансовою санацією підприємств;</p> <p>0 балів - здобувач вищої освіти отримує за виконання вправ на практичних заняттях у випадку відсутності належно оформлених розв'язаних задач, що свідчить про відсутність знань у сфері управління фінансовою санацією</p>
Виконання завдань самостійної роботи (підготовка тез)	0-10	<p>10 балів – у випадку, коли тези опубліковані, здобувач вищої освіти приймав участь у конференції;</p> <p>5 балів – у випадку, коли тези відповідають всім критеріям щодо змісту та оформлення і здобувач вищої освіти приймав участі у конференції, засіданні гуртка, круглого столу, тощо;</p> <p>0 балів – у випадку відсутності тез</p>
Виконання завдань самостійної роботи	0-3	<p>3 бали – здобувач вищої освіти отримує за виконані домашні завдання у розрізі тем у випадку правильного виконання практичних завдань та належного їх оформлення, що свідчить про здатність застосовувати управлінські навички у сфері управління фінансовою санацією підприємств; здатність обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією з урахуванням цілей, наявних</p>

(практичні завдання)		<p>обмежень, законодавчих та етичних аспектів; 2 бали – у випадку наявності незначних арифметичних помилок чи недоліків у оформленні за вірної методики розв’язання задачі, що свідчить про здатність застосовувати базові навички у сфері управління фінансовою санацією; 1 бал – здобувач вищої освіти отримує за виконані домашні завдання у розрізі тем у випадку наявних незначних методологічних та арифметичних помилок при виконання домашніх завдань, що свідчить про середній рівень здатності використовувати знання й практичні навички з управління санацією підприємств; 0 балів – здобувач вищої освіти отримує за невиконані домашні завдання, що свідчить про відсутність знань у сфері управління фінансовою санацією підприємств</p>
<p>Аудиторна контрольна робота 2 теоретичні питання (по 5 балів за кожне), 1 задача (8 балів)</p>	0-18	<p><i>Теоретичні питання:</i> 4 – 5 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку повного та чіткого його розкриття питання, що свідчить про здатність застосовувати поглиблені знання в сфері управління фінансовою санацією для прийняття управлінських фінансових рішень; обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією підприємства та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів; 2 – 3 бали – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про достатній рівень розуміння сутності управління фінансовою санацією підприємств; 1 бал – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих недоліків та неточностей у відповіді, що свідчить про наявність базових знань у сфері управління фінансовою санацією підприємств; 0 балів – здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері управління фінансовою санацією підприємств. <i>Задача:</i> 7-8 балів за виконання задачі – у випадку повністю правильної методики розв’язання, відсутності помилок в арифметичних розрахунках та належного її оформлення, що свідчить про здатність застосовувати управлінські навички у сфері управління фінансовою санацією підприємств; здатності обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері управління фінансовою санацією підприємств та оцінювати їх ефективність; 5-6 балів – у випадку наявності незначних арифметичних помилок чи недоліків у оформленні за вірної методики розв’язання задачі, що свідчить про здатність застосовувати базові навички у сфері управління фінансовою санацією; 3-4 балів – у випадку незначних помилок в методиці розв’язання задачі чи значної кількості арифметичних помилок, що свідчить про володіння базовими технологіями у сфері управління фінансовою санацією; 1-2 балів – у випадку наявності значних помилок у розв’язуванні задачі, що свідчить про недостатність знань з управління фінансовою санацією; 0 балів – у випадку відсутності розв’язку задачі, що свідчить про відсутність практичних навичок з управління фінансовою санацією підприємств</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. Здобувач вищої освіти повинен обов'язково бути присутнім на заняттях, а у випадку відсутності з будь-яких причин на занятті повинен ліквідувати заборгованість з лекційного та практичного матеріалу.

Здобувач вищої освіти під час навчального процесу та вивчення дисципліни повинен дотримуватись академічної доброчесності стосовно виконання самостійної роботи. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, що передбачені робочою програмою.

Здобувач вищої освіти повинен з'являтися на заняття за розкладом, вчасно (згідно розкладу занять) та завершувати його згідно графіку навчального процесу. Під час занять здобувач вищої освіти не повинен користуватись мобільним телефоном. Обов'язковим є виконання всіх практичних завдань. Якщо здобувач вищої освіти виконує практичне завдання несвоєчасно без поважних на те причин, то викладач приймає його в позаурочний час, знижуючи бали за виконання практичного завдання на 30 відсотків.

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Боронос В. Г., Плікус І. Й. Управління фінансовою санацією підприємств : підручник. Суми : СДУ, 2022. 459 с.
2. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII. *Голос України*. 2019. № 77 (7083).

Допоміжні

1. Берест М. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 164 с.
2. Бражник Л. В., Чумак В. Д. Управління проектами в умовах кризи. *Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності* : матеріали II міжнар. наук.-практ. інтерн.-конф., м. Дніпро, 10 квітня 2020 р. Дніпро, 2020. С. 30–34.
3. Бражник Л. В., Чумак В. Д. Вплив ризиків на діяльність банків. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, 28-29 квітня 2021 р. Херсон, 2021. С. 391–393.
4. Бражник Л. В., Чумак В. Д. Антикризисне управління як базис стійкого

розвитку суб'єкта підприємництва. *Обліково-аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами підприємства* : матеріали всеукр. наук.-практ. інтер.-конф., м. Херсон, 24–25 листопада 2021 р. Херсон, 2021. С. 434–435. URL : <http://www.ksau.kherson.ua/news-2/konferenc-2.html>.

5. Власова Н. О. *Фінанси підприємств* : підручник. Харків : Світ книг, 2018. 437 с.

6. Говорушко Т. А. *Фінансова санація та антикризове управління підприємством* : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 268 с.

7. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. І., Чубка О. М. *Фінанси підприємств* : підручник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.

8. Партин Г. О., Селюченко Н. Є. *Фінансовий менеджмент* : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 388 с.

9. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. *Фінансовий аналіз* : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.

10. Чумак В. Д. *Антикризове управління сільськогосподарськими підприємствами. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : матеріали IV всеукр. наук.-практ. інтерн.-конф., м. Полтава, 31 березня 2021 р. Полтава, 2021. С. 522–524.

11. Чумак В. Д., Безкровний О. В., Кіріченко Н. О. *Фінансові аспекти забезпечення прибуткової діяльності сільськогосподарських підприємств. Ефективна економіка*. 2022. № 9. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/560/567>. DOI: [10.32702/2307-2105.2022.9.35](https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.9.35).

12. Чумак В. Д., Бражник Л. В. *Оцінка санаційної спроможності підприємства. Актуальні питання сучасної економічної науки* : матеріали V всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 6 грудня 2022 р. Полтава, 2022. С. 207–209.

13. Чумак В. Д., Бражник Л. В. *Ресурсозбереження як антикризовий чинник попередження банкрутства. Теоретичні та практичні засади забезпечення сталого агровиробництва та соціально-економічного розвитку сільських територій в умовах інноваційної економіки* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 20 травня 2021 р. Харків, 2021. С. 176–179.

14. Чумак В.Д., Бражник Л.В. *Управління санаційною спроможністю підприємств: матеріали науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу ПДАУ за підсумками науково-дослідної роботи в 2022 р. : зб. наук. пр. (17-18 травня 2023 р.)*. Полтава: РВВ ПДАА, 2023. С. 216-219.

15. Чумак В.Д., Бражник Л.В. *Фінансова криза та напрями її подолання. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали VII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Дніпро, 17 березня 2023 р., ДДУВС, 2023. С. 504-506.

16. Чумак В. Д., Гвізджинська І. Ю. *Прогнозування можливого банкрутства підприємств на основі дискримінантного аналізу. Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-25>.

17. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Оцінка неплатоспроможності підприємств при загрозі банкрутства. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 3. С. 130–137.

18. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Система виявлення та подолання фінансової кризи в умовах сільськогосподарських підприємств: механізм впровадження та реалізації. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10300> (дата звернення: 16.06.2022). DOI: [10.32702/2307-2105-2022.5.91](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.5.91).

19. Чумак В. Д. Забезпечення прибуткової діяльності підприємств та напрями попередження їх банкрутства. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : матеріали III всеукр. наук.-практ. інтерн.-конф., м. Полтава, 31 березня 2020 р. Полтава, 2020. С. 262–265.

20. Чумак В. Д., Кіріченко Н. О. Фінансова реструктуризація як санаційний захід попередження банкрутства підприємств. *Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітнянські аспекти* : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 30-31 березня 2021 р. Дніпро, 2021. С. 409–413.

21. Чумак В. Д., Мисник Т. Г., Зоря С. П. Ресурсозбереження як антикризовий захід попередження банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 3. С. 244–251.

22. Чумак В. Д., Стрілець А. А. Резерви збільшення прибутку сільськогосподарських підприємств. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали VIII всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, м. Полтава, 28 жовтня 2021 р. Полтава, 2021. С. 122–124.

23. Чумак В., Теренін Р. Антикризове управління та попередження банкрутства суб'єктів підприємництва. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти* : матеріали V міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Львів, 22-23 березня 2023 р. Львів, 2023. С. 208–210.

24. Чумак В., Теренін Р. Ресурсозбереження – антикризовий захід попередження банкрутства підприємств. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах* : матеріали IV міжнар. наук.-практ. інтер. конф., м. Полтава, 20-21 квітня 2023 р. Полтава, 2023. С. 157–160.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт журналу «Дебет-кредит»: <http://dtk.com.ua/?lang=ukr>.
2. Офіційний сайт журналу «Облік і фінанси»: <http://www.afj.org.ua/>.
3. Офіційний сайт журналу «Фінанси України»: <http://fu.minfin.gov.ua/>.
4. Сайт Верховної Ради України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
5. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.